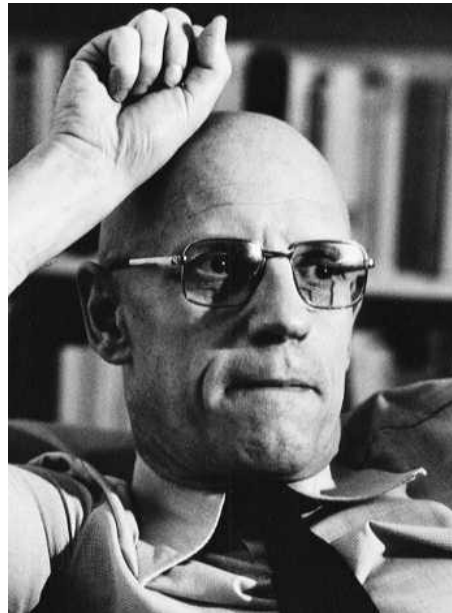

Michel Foucault

1926 - 1984

<http://www.michel-foucault.com>

<http://plato.stanford.edu/entries/foucault>

Biografie

- Michel Foucault se narodil v roce 1926 v Poitiers v rodině chirurga
- V roce 1946 byl přijat na prestižní pařížskou univerzitu Ecole Normale Supérieure (ENS), kde vystudoval filosofii a psychologii. Počas studia trpěl těžkými depresemi v souvislosti se svou homosexualitou, dvakrát sa pokúsil o sebevraždu (1948 a 1950). Studium ukončil v roce 1951, na druhý pokus.
- Pod vlivem svého učitele Althussera vstoupil do Komunistické strany, brzy z ní však vystoupil (1951-1953)
- Po ukončení studia působil (1953-1954) jako učitel psychologie na Univerzitě v Lille. Publikoval svou první knihu *Psychologie a duševní nemoc*.
- V roce 1954 odešel z Francie: působil jako kulturní rádce v Uppsale ve Švédsku (do 1958),
poté ve Varšavě v Polsku (odkud jej o rok později polští představitelé komunistického režimu pro homosexuální způsob života vykázali).

Biografie

- V roce 1960 se vrátil do Francie, kde učil až do roku 1964 na Univerzitě v Clermond-Ferrand (kde poznal svého životního partnera Daniela Deferta).
- V roce 1961 obhájil dizertační práci (*Dějiny šílenství*).
- V roce 1964 se stal (spolu s Rolandem Barthem) členem redakce časopisu *Critique*.
- V letech 1965-1968 učil na Univerzitě v Tunisu.
- V roce 1966 vydal *Slova a věci*.
- V letech 1968-1970 učil na Univerzite Vincennes v Paříži.
- V letech 1970 až 1984 vedl katedru *Dějiny systémů myšlení* na College de France v Paříži – inaugurační přednáška *Rád diskursu* (1971) – počátek Foucaultovy genealogie
- Od poloviny 70. let se čím dál víc zdržoval v USA, kde přednášel na Univerzitě v Berkeley.
- Zemřel náhle v roce 1984 v Paříži na AIDS.

Bibliografie – výběr

- Psychologie a duševní nemoc (1954)
 - Dějiny šílenství v době osvícenství (1961)
 - Zrození kliniky (1963)
 - Raymond Roussel (1963)
 - Slova a věci. Archeologie humanitních věd (1966)
 - Myšlení vnějšku (1966)
 - Archeologie vědění (1969)
 - Řád diskursu (inaugurační přednáška na College de France, 1971)
 - Toto není dýmka (1973)
 - Dohlížet a trestat (1975)
 - Je třeba bránit společnost (přednášky z College de France) (1975-76)
 - Abnormální
-
- Dějiny sexuality I., II., III. (1976, 1984, 1984)

Archeologie

Psychologie a duševní nemoc (1954)

- Konstrukce duševní nemoci v psychologii, relativnost léčebných metod

Dějiny šílenství v době osvícenství (1961)

- První archeologické dílo, v němž Foucault předpokládá nesouměřitelnost pojetí šílenství v jednotlivých historických dobách v západní Evropě
- Středověk: trest boží, nutnost pokory, slitování
- Renesance: inspirace pro umění a magii
- Osvícenství: velké uzavření, internace do bývalých leprosárií
- Moderna: medikace a normalizace, disciplína a dohled

Archeologie

Zrození kliniky (1963)

- Archeologie lékařského pohledu
- Až moderní epistéma umožňuje proniknout pod povrch, pitva odhaluje vnitřek lidského těla
- Cílem moderní kliniky je opravovat, medikovat, rehabilitovat či jinak normalizovat nemocné tělo
- Vliv díla Georgesu Canguilhema *Normální a patologické*: lékařská norma je současně ideální stav i průměrný stav tělesných hodnot, vše ostatní je patologické a má být normalizováno

Předmluva ke Kantově Antropologii (1964)

- Kant pojal svou antropologii jako normativní studium osvícenského (kritického) člověka, tedy historicky situovaného člověka, který se však současně klade jako člověk, jehož mysl má univerzální a vždy platné danosti

Archeologie

Slova a věci. Archeologie humanitních věd (1966)

Epistéma – historické a priori

Epistémické zlomy – v dějinách není možný ani vývoj, ani pokrok vědění

1. Renesanční e. – podobnosti, alegorie/magie
 2. Klasická e. – totožnosti a rozdíly, tabulka/taxonomie
 3. Moderní e. – příčiny, příběh/historie
- člověk jako dílo humanitních věd (práce, jazyk, život)
 - konečná bytost (bez naděje na posmrtný život), která je ale nekonečně podmíněna tím, co ji přesahuje: Freudovo nevědomí, Darwinova evoluce

Archeologie

Myšlení vnějšku (1966)

- utopie x heterotopie
- heterotopie – místo jiného, vyloučeného – nemocnice, blázince, hřbitovy, školy, kasárny – místa moderní normalizace jiného

Archeologie vědění (1969)

- kniha principů a pojmů metody archeologie
- archeologie není klasická historie, ani historie idejí či mentalit

Archiv

Výpověď

Diskurs

Diskursivní formace

Dispozitiv

Archeologie x Genealogie

Archeologie

Epistéma je historické a priori, které podmiňuje veškeré historicky možné vypovídání (dokazování, přesvědčování, kritiku, ilustraci atd)

Totální diskontinuity ve vědě, které nelze zdůvodnit – historická relativita vědě

Genealogie

vědě je moc – dohled, disciplína, hygiena

Biomoc, biopolitika – regulace populací (natalita, mortalita - demografie)

Interpretace z určité kritické pozice – etika parrhesie – odvaha na pravdu

Genealogie

Řád diskursu (1971)

- inaugurační přednáška na College de France

Genealogie

Dohlížet a trestat (1975)

Genealogie

Dějiny sexuality I. (1976)

Dějiny sexuality II. (1984)

Dějiny sexuality III. (1984)